

La maledicció d'Alcàsser

Les proves d'ADN indiquen que un crani trobat a Irlanda no pertany a Antonio Anglés. El triple crim d'Alcàsser és explotat de nou per uns mitjans que, definitivament, han convertit Anglés en la gran incògnita socialitzada dels nostres temps.

Ricart acostuma a cobrar entre 50.000 i 200.000 pessetes als mitjans que volen parlar amb ell en presó

Si un dia vostè i jo ens trobem pel carrer, potser no tindrem res a dir-nos. Però hi ha una cosa sobre la qual podem parlar. On és Antonio Anglés, de malnom l'Asuquiqui, el presumpte executor del triple crim d'Alcàsser? És viu? És mort? És un home o un espectre?

Perquè, com es temia, les anàlisis d'ADN que acaben de demostrar que unes restes òssies trobades a Irlanda no pertanyen al seu cadàver, han submergit la figura d'Anglés, que ja era gairebé mítica, en l'oceà d'una incògnita infinita. I han atorgat a la seua ombra un poder social que el temps havia retallat. Tot gràcies al fet que la policia de Madrid va filtrar massa prompte a un periodista d'*Interviú* l'absurda possibilitat que un crani trobat l'any 1995 en una platja del comtat irlandès de Cork podia pertànyer a un dels deu delinqüents més perseguits per la Interpol. El desig de les forces de seguretat de donar un final al cas i de traure's l'espina que va significar la fugida d'Anglés —un tipus dur del carrer especialment violent i preparat per la supervivència, però al cap i a la fi, un delinqüent comú— ha acabat, paradoxalment, retornant als mitjans de comunicació la humiliació d'aquella escapada.

Fugida insòlita, no impossible. Òbviament, l'escapada d'Anglés l'ha convertit en una llegenda urbana. Però la veritat és més terrible que la seua suposada condició de superfugitiu, ja que, si Anglés va escapar no va ser tant per mèrit seu com per les contínues mancances tàctiques dels seus seguidors.

Rememorem l'horror: la vesprada del 13 de novembre del 1992, l'atractor i antic traficant de segona Antonio An-

glés se'n va de festa amb el seu súbdit emocional i company d'atracs Miquel Ricart, conegut com el Rubio. Tots dos viuen normalment a Catarroja, l'Horta —encara que l'Asuquiqui i la seua família són immigrants de Brasil—, i tots dos són en crida i cerca judicial. Anglés, concretament, per no tornar d'un permís penitenciari. Complia condemna per haver torturat una examant ionqui, però la gravetat del delictes no evità que la seua bona conducta en presó li fera mereixedor de beneficis penitenciaris. Tampoc no facilità que la policia es preocupara massa de buscar-lo per Catarroja.

Quan arriben en cotxe a la propera localitat de Picassent, decideixen atendre tres adolescents de 14 i 15 anys del municipi d'Alcàsser que fan autostop (Míriam García, Toni Gómez i Desirée Hernández) i s'ofereixen a transportar-les a la discoteca del poble en el seu vehicle. Les jovenetes accepten. Però Antonio ja feia temps que tenia en ment passar comptes al gènere femení: el menyspreava i el culpava de moltes de les seues desgràcies. L'Asuquiqui va induir Ricart a conduir el cotxe amb les seues passatgeres fins a un refugi que tots dos compartien en la Romana, un paratge de muntanya de la zona de Tous. Per iniciativa d'Antonio, les torturaren a la nit. Ricart va violar una d'elles, i va ajudar Antonio a violar les tres. Antonio les va executar a trets i tots dos les van enterrar.

El pare de Míriam, Fernando García, va iniciar una campanya popular de recerca de les desaparegudes que esdevingué una fita social... i mediàtica. L'any 1992 era el dels primers i més embaïadors xous d'impacte televisius, que s'abocaren sobre el cas, i que el convertiren, des dels inicis, en un circ. Però

A l'esquerra, imatge d'Anglés quan acudia al judici per la tortura d'una antiga amant. A la dreta, distintes possibilitats fisonòmiques de l'Asuquiqui, segons càlculs de la policia.

aquests programes aconseguiren que tots els mitjans s'adonaren del potencial del tema, i també que tot ciutadà s'identificava amb les famílies. Per això, quan el 27 de gener del 1993 dos apicultors descobriren accidentalment els cadàvers, la premsa va convertir la notícia en la més important d'aquella època: li va dedicar, literalment, més espai del que havia atorgat a l'inici de la guerra del Golf.

I ací comencen els errors: la Guàrdia Civil es va afanyar a actuar, però seguint una pista equivocada. Uns papers trobats prop de la fossa a nom d'Enrique Anglés, un germà d'Antonio malalt mental, fa pensar als agents que ell és l'assassí. El vespre del dia 27, el pis que Neusa Martins –la mare d'Antonio– mantenia a Catarroja no és encerclat per forces de seguretat especialitzades en intervencions domiciliàries, sinó per un equip de

guàrdies civils. Antonio detecta la seua presència quan pitgen el timbre, i fuig saltant per una finestra a la terrassa d'un saló de noces que no estava vigilada per cap agent. Aquest salt també s'ha mitificat: l'altura no era excessiva, i menys per a algú acostumat als esforços físics en matèria d'escapada, com era el cas. Els agents agafaran Enrique i Miquel Ricart, però quan entenen, gràcies a Ricart, que és Antonio i no Enrique l'Anglés implicat en el crim, l'Asuquiqui els durà un avantatge que ja mai no perdrà.

De fet, Ricart els indica que Antonio es pot haver refugiat al terme d'Alboraig, però quan els comandaments autoritzen una operació policíaca, Antonio ja no hi és. La Guàrdia Civil tornarà a tenir-lo a un pam poc després, en el poble de Vilamarxant, on un altre germà, Mauricio (conegut com el Mauri), havia acudit a

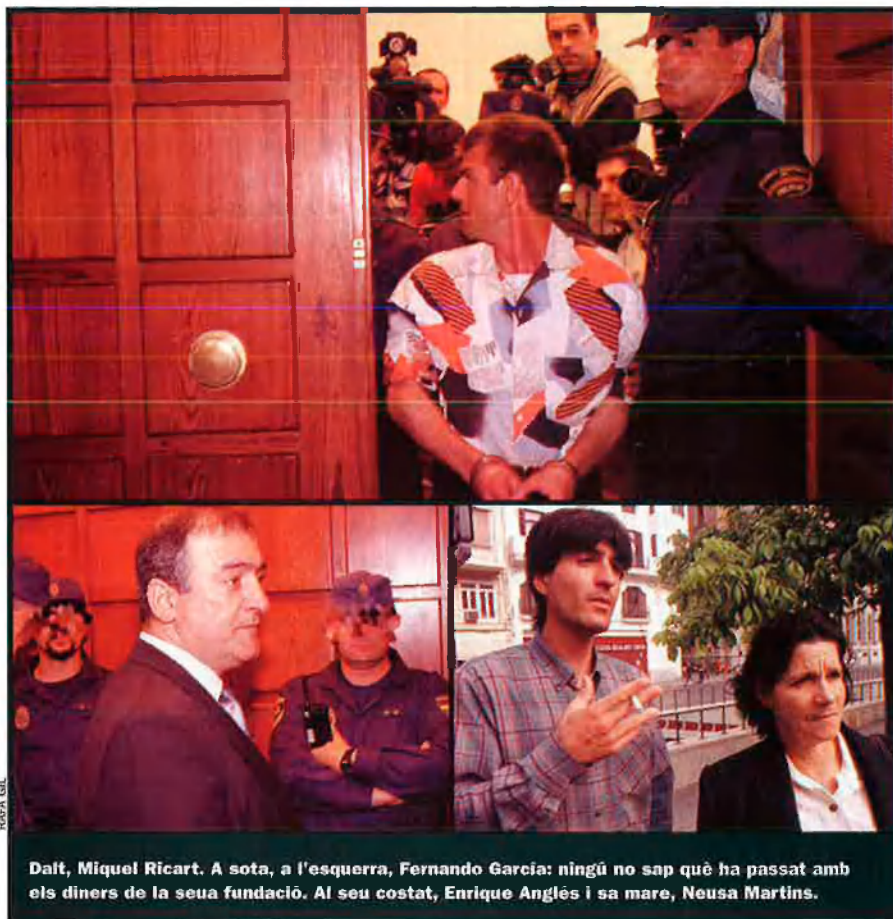
reunir-se amb ell. En compte d'esperar que tots dos es troben per caçar-los junts, detenen el Mauri abans que la cita s'ulti-me. Antonio veu l'escena, i escampa el poll. Més tard, el 10 de febrer, obligarà un agricultor a transportar-lo en cotxe fins a Conca, i després es perdrà per Madrid.

La policia no atén missatges ciutadans que el situen a Càceres, i, per tant, no dona massa crèdit a una pista posterior que el situa a Lisboa. La policia portuguesa el localitza, però, segons un detectiu d'aquell cos, no el van detenir perquè encara no s'havia expedit una ordre de crida i cerca internacional contra ell. El sotmeteren a una certa vigilància, però quan la policia espanyola es trasllada a Lisboa, els seus homòlegs portuguesos, per deixadesa, li han perdut el rastre. Un escàndol que la publicació internacional *The European* va escampar pertot arreu.

Desaparició final, aparició òssia.

Antonio havia fet amistat amb un toxicòman portuguès, que morí de sida anys després, i de qui aconseguiria el document d'identitat. El 18 de març embarca en el port de Lisboa com a polissó en un vaixell mercant, el *City of Plymouth*, que té com a destinació final Liverpool, però que abans passa per Bilbao i Dublín. El dia 23, la tripulació el descobreix furgant per la cuina, i el tanca en un camarot. Segons declararien els mariners a la policia britànica, el polissó escapa –possiblement, a través d'una finestra– i es llança a l'aigua sobre un bot pneumàtic. El vaixell l'arreglega –troben que el fugitiu tenia molt de fred i algunes ferides poc importants–, i el torna a tancar, assegurant els panys del departament. Alguns mariners contarien a la policia que un periodista radiofònic portuguès va trucar al vaixell per parlar amb el polissó: sospitava que podia ser el "criminal espanyol", perquè Anglés ja havia aconseguit fama en Portugal. La conversa va ser curta, i de les declaracions de la tripulació no es pot entendre que el periodista identificara el seu interlocutor com a Anglés.

El final: quan el vaixell atraca a Dublín la nit del 24, el polissó no és al camarot on l'havien tancat. El fugitiu havia establert relació amb un mariner, i potser aquest li va ajudar a fugir poc abans d'ar-

Dalt, Miquel Ricart. A sota, a l'esquerra, Fernando Garcia: ningú no sap què ha passat amb els diners de la seua fundació. Al seu costat, Enrique Anglés i sa mare, Neusa Martins.

ribar a port. Al vaixell es va trobar una corda lligada que arribava a l'aigua i un flotador va aparèixer dies després surant a les aigües del port. Alguns policies irlandesos escorcollarien el vaixell i el moll, però no el van trobar. Potser hi va influir una nova errada de la policia: els investigadors espanyols desplaçats a Portugal per seguir la pista d'Anglés van avisar els seus homòlegs irlandesos de la possibilitat que l'Asuquiqui fóra el polis-só del vaixell... quan la nau ja havia partit cap a Liverpool. En conseqüència, la policia del port de Dublín havia dut a terme en el vaixell i en el moll un escorcoll "de rutina", segons confirma el comissari policíac de Madrid Ricardo Sánchez, que participà en la recerca portuguesa. És a dir, un escorcoll per buscar un pol-lissó qualsevol, sense major èmfasi.

En l'informe de la policia posterior no consta que els mariners reconegueren fotogràficament l'Asuquiqui. Tampoc consta que es recolliren empremtes dactilars del fugitiu. Però, segons Ricardo Sánchez, "les pautes de conducta de

l'individu ens fan pensar que es tracta d'Anglés".

L'aigua de l'Atlàntic en aquell hivern era molt freda, però Antonio sabia nadar molt bé. Això ho confirmen família i amics, tot i que la Interpol va defensar el contrari. Realment, res no feia pensar que Anglés no havia pogut sobreviure i havia pogut escapar més tard cap a Mèxic o Brasil, un país que havia fet ric un oncle seu, i que ell sempre havia pensat que li duria sort. Però les forces de seguretat van preferir pensar, gairebé per honor professional, que Antonio havia de ser mort.

El cadàver no apareixia enlloc, per a desesperació de la policia. Però el 1995, un pescador va trobar al comtat de Cork —al sud d'Irlanda, lluny de Dublín— un crani que no es correspondria amb el de cap desaparegut d'Irlanda ni d'Anglaterra. Amb el temps, a través de la Interpol, la policia espanyola va sol·licitar examinar les restes per comparar-ne l'ADN amb el de Neusa, la mare d'Antonio. L'any 2000 hi va haver una filtració i *In-*

terviu va publicar que les proves anaven a realitzar-se. El crani va ser traslladat a les dependències de la policia científica al complex de Canillas, a Madrid.

Al febrer d'enguany, els tècnics trobaren ADN en restes de teixit cerebral i en algunes dents, que hagueren de ser triturades per poder extraure'n una cadena genètica comparable. Les previsions eren pessimistes, perquè una reconstrucció morfològica i antropomòrfica per ordinador del crani havia donat una imatge distinta a la de la cara d'Antonio Anglés. Però només les comparacions d'ADN podien ser definitives. I ho foren: en les darreres setmanes, la policia ha fet públic que la seqüència genètica del crani era distinta a la de Neusa, i per tant, distinta a la d'Antonio.

Els mitjans i la maledicció. Avui, la Interpol manté, doncs, l'ordre de crida i cerca contra Anglés, i els mitjans de comunicació han tornat a aprofitar aquest desencís policíac per traure tot el suc possible al fantasma de l'Asuquiqui, i al del mateix cas Alcàsser.

La relació entre tenebra mediàtica i Alcàsser va quedar oficialment instaurada la nit del 28 de gener del 1993, quan la periodista Nieves Herrero, l'endemà que descobriren els cadàvers, va retransmetre per a Antena 3 l'enfonsament del poble d'Alcàsser a través d'un especial del programa "de to humà" *De tú a tú*. Tot en salvatge directe.

L'espectacle va ser tan desnaturalitzat i vergonyós que, durant uns mesos, es va convertir en un exemple d'allò que no s'hauria de fer mai en televisió. No obstant això, quan va passar el temps, aquesta sensació es va esvaïr per darrere d'una altra: els distints especials televisius d'aquella nit havien congregat 17 milions d'espectadors. Havien demostrat que la fascinació malsana era un èxit que es podia explotar —*Gran Hermano* és l'actual herència d'aquest descobriment— i això pesava més que qualsevol fantasia ètica. Per això, l'any 1997, mentre se celebrava el juí a Miquel Ricart, els programes *Esta noche cruzamos el Mississippi*, que Pepe Navarro dirigia en Tele 5, i *El juí del cas Alcàsser*, de Canal 9, superaren Nieves Herrero en atrocitat de conceptes i en la recerca desesperada d'audiència.

Crearen una farsa groga on donaven crèdit a les extravagants teories conspiratives sobre el crim impulsades pel pare d'una de les víctimes, Fernando García, i pel seu col·laborador Juan Ignacio Blanco. Als responsables dels programes, si era cert o no tot allò, no els importava: només que molts milions d'espectadors es quedaren embadocats davant la pantalla per contemplar el deliri.

Després que es fera pública la sentència judicial a Miquel Ricart que el condemnava a 170 anys de presó, la premsa escrita, que a la seua manera havia aprofitat el cas tant com les televisions, va crucificar Fernando i Blanco (tots dos pateixen avui molts problemes judicials derivats de les seues declaracions mediàtiques). Tot per fer veure que els periodistes de diari no eren com Pepe Navarro o els conductors d'*El Jui* que havien patrocinat les "teories de la conspiració". Tot per netejar els múltiples excessos de sobreinformació i desinformació que la premsa escrita havia comès en el cas.

Però avui, de nou, quan han passat més de tres anys, i quan García i Blanco no tenen accés a grans altaveus televisius, mitjans de tot tipus tornen a espremer el poder d'un cas que consideren una ferida social tan maleïda com subjugant. Una ferida que les darreres setmanes ha sagnat a parts iguals imatges televisives i lletra impresa, gràcies a la incògnita que ha instaurat el fiasco de la calavera.

El perquè de la ferida. La força mediàtica d'Alcàsser es nodreix de la sensació d'irresolubilitat definitiva que l'impregna, per causa de la desaparició del principal autor del crim. Però també naix de tot allò que reflecteix el cas. Perquè Alcàsser ha estat el major aparador recent de les grans esclertes del sistema. Esclertes en forma d'errades de la justícia (Anglés va cometre els assassinats fugit d'un permís penitenciari). En forma d'errades policials (la mateixa escapada de l'Asuquiqui). En forma d'errades en la instrucció del sumari. En forma d'errades socials (dos individus del carrer poden matar perquè sí les filles o germanes de qualsevol). Tot plegat conforma un panorama d'horror inacceptable... sobretot perquè es podria repetir. I per això, molts ciutadans, units per connexió

Dalt, a l'esquerra, dues imatges de la caseta de la Romana on es van cometre les tortures. Al costat, un instant del programa de Nieves Herrero que va lligar la tenebra mediàtica al cas. Davall, una escena de l'enterrament de les víctimes (hi assistiren 30.000 persones).

La fantasmal ubiqüitat mediàtica d'Anglés

Irlanda: El crani trobat no és de l'Asuquiqui, però la policia sempre ha pensat que es va llançar a les aigües de Dublín. Al maig del 1993, un periodista del diari *Las Provincias* va voltar per la capital irlandesa, i va plantejar que Anglés podria sovintejar una colònia homosexual de Dublín. La policia irlandesa va negar qalsevol veracitat a la hipòtesi.

Vigo: A finals del 1995 un jove de Vigo assegurava que Anglés el va convidar a una copa en un club homosexual. Distints mitjans ponderaren amb considerable desplegament aquest nou, i absurd, albirament *gai*.

València: Durant anys, les "aparicions" valencianes d'Anglés han trobat lloc en la premsa valenciana. Un individu va dir que l'havia vist en l'hospital La Fe de València. Una jove de Catarroja va anunciar que se l'havia trobat passejant pel carrer. Un jove afirmà que el va veure disfressat de mim captant diners, i un altre, que se l'havia trobat al tren.

Uruguai: Al febrer del 1996, el valencià Enrique Monleón va declarar que havia vist Anglés en un club de prostitució de Montevideo. La seua declaració va ser aprofitada pel programa *Se Busca*, d'Antena 3, que va desplaçar un equip al país sud-americà. El tema va mobilitzar la Guàrdia Civil i la Interpol, però acabà en no res.

Brazil: El fet que Antonio Anglés nasquera a Brasil, i també que haguera manifestat el desig de retornar a la seua terra mare, ha disparat sovint les "pistes brasileres". Polícies i periodistes el buscaren, sense èxit, per distintes clíniques de cirurgia estètica i contactaren amb els seus familiars d'aquell país.

Argentina: Un dels majors escàndols relacionats amb el cas es va produir amb una falsa entrevista a Anglés que l'advocat Emílio Rodríguez Menéndez va publicar al diari *Ya* l'any 1997 (amb foto inclosa) quan ell n'era l'editor. *Intervú* va trobar a Argentina el "fals Anglés", un jove amb poca semblança amb Antonio, al qual l'advocat havia fet fotografiar per fer-lo passar per l'Asuquiqui.

Les fugides 'oficials'

Sota ordre de crida i cerca des de fela mesos, Antonio Anglés escapa del pis de sa mare a Catarroja el 27 de gener del 1993, quan s'adona que la Guàrdia Civil es disposa a entrar en la casa.

■ Dies després, mentre les forces de seguretat agafen imprudentment el seu germà Meuricio a Vilamarxant quan anava a reunir-se amb ell, Antonio fuig: l'Asuquiqui observava l'escena a distància segura.

■ El 10 de febrer del 1993, a Vilamarxant, segresta un agricultor i l'obliga a transportar-lo fins a Corca. Després de distintes peripècies, tot indica que arriba a Madrid.

■ La policia espanyola no atén els avisos populars que el situen a Càceres, i no dona gaire crèdit a la policia portuguesa, que el detecta prop de Lisboa. Quan els agents espanyols hi arriben, l'Asuquiqui ha tornat a desaparèixer

■ Camí de Dublín, és descobert com a pollsó en un vaixell mercant que ha sortit de Portugal. La tripulació el tanca, però el 24 de març, quan el vaixell arriba a Dublín, Anglés ja no hi és. Als pocs dies, un flotador —o una armilla salvavides, segons les distintes versions— apareix surant al port.

Gràfic: LINA CASANOVAS

emocional al dolor de Fernando García, han preferit creure les seues fantasies conspiratives sobre el crim en compte d'acceptar que el sistema té, i tindrà, aquestes errades tan cruels.

García mai no va poder acceptar que la mort de la seua filla responguera a paràmetres tan senzillament caníbals com les apetències d'uns delinqüents comuns. Va voler revestir el crim d'una solemnitat transcendent, i a través de les mateixes contradiccions del sumari, va erigir una teoria en què acusava representants de la Guàrdia Civil i de la justícia d'haver col·laborat amb els suposats "autors reals" del crim: segons la seua versió, els integrants d'una xarxa de poderosos degenerats que utilitzaren Anglés i Ricart com a caps de turc.

L'habilitat d'un periodista sensacionalista que buscava la glòria —Juan Ignacio Blanco—, i la complicitat de diversos mitjans de comunicació, feren que les teories de García pogueren impregnar la ciutadania. I, sumant-s'hi, Ricart va intentar *vendre* públicament una falsa innocència.

Però Fernando va començar a caure en desgràcia. Els mitjans van anar deixant-lo de banda quan s'adonaren que no podien traure més sentit —ni suc— d'unes teories cada vegada més desgavellades. I quan el Ministeri d'Afers Socials no va voler registrar la fundació Ninas de Alcácer que ell havia creat amb els diners que havia rebut dels ciutadans per impulsar les seues "investigacions". El capital social de la fundació s'acostava

als 70 milions de pessetes. Però fonts del banc on Fernando tenia el compte corrent per a donatius apunten que hi havia prop de 300 milions. Ara ningú no sap dir què ha passat amb aquests diners.

La dona de Fernando García, Matilde Iborra, va morir, i ell ha refet la seua vida. Continua vivint en Alcàsser i no ha tornat a treballar en la seua fàbrica de matalassos. Viu més o menys retirat de la llum pública, i les seues relacions amb Juan Ignacio Blanco s'han clivellat. Blanco és qui té més problemes amb la justícia, perquè se'l considera inductor intel·lectual de les agosarades teories de García. Segons una font propera a aquest periodista, se sent "sol i abandonat". Un jutge ha retirat de la circulació el seu llibre *¿Qué pasó en Alcácer?*, on reproduïa

fotografies sumarials de les autòpsies de les víctimes, però un col·lectiu d'internautes anomenats Viriato Luchador l'ha reproduït en la seua web d'Internet. Els advocats de Rosa Folch, mare d'una de les xiquetes, Desirée Hernández, estudien prendre accions legals per retirar la web. I pensen que existeix relació entre els seus autors i Blanco i García.

Entrevistes a Ricart. Fernando encara pensa que Miquel Ricart, el Rubio, és innocent. Per influència seua, també molta gent encara s'ho pensa. Però, com la justícia, els que coneixen bé Ricart no opinen així.

Per exemple, Antonio Úbeda, un home que va assistir com a públic al seu judici en València l'any 1997, i que va establir una relació epistolar i telefònica amb el Rubio. "Jo he parlat amb ell moltes vegades sobre el crim, i comet massa contradiccions perquè siga innocent." Ricart va ser traslladat de la presó de màxima seguretat d'Herrera de la Mancha, en Ciudad Real, a un penal de la Corunya, i després a la presó d'A Lama, a Pontevedra. Va obtenir el segon grau, un règim que li podria permetre accedir en un futur a permisos penitenciaris. Els representants de l'acció popular en el cas Alcàsser (una part del sumari continua oberta en el jutjat corresponent) han interposat un recurs de nul·litat contra l'ordre judicial que li va procurar el segon grau. I han aconseguit que Institucions Penitenciàries inicié investigacions sobre la decisió de la junta de tractament penitenciari que va emetre un informe favorable a aquesta concessió.

Úbeda diu que Ricart, en aquests moments, "és pessimista sobre les seues possibilitats d'obtenir un permís". "Pensa viatjar a l'estranger el dia que trepitge al carrer", afegeix. Antonio Úbeda reconeix que va ajudar Canal 9 a entrevistar telefònicament Ricart, encara que no hi haguera cap autorització oficial d'Institucions Penitenciàries. Apunta que el Rubio acostuma a demanar -i a cobrar- entre 50.000 i 200.000 pessetes als mitjans de comunicació que volen parlar amb ell. L'últim que ho ha fet és Antena 3 (ací no va intervenir Úbeda) i, en la conversa, Ricart es va limitar a mantenir la seua innocència i a dir que a Anglés

Alcàsser dona idees a la lletra més groga: a l'esquerra, llibre sobre el cas d'una experta en ovnis. Al costat, el llibre de Juan Ignacio Blanco i un exemplar de la brutal revista Digame.

"l'ha mort la Guàrdia Civil". Neusa Martins, la seua mare, que continua la seua vida a Catarroja amb la normalitat que pot, desitjaria que Antonio no fóra viu. El fet és que el seu crim prescriu als vint anys. Potser aleshores, el seu germà Mauri, que avui és a presó, podria com-

plir un dels seus anhels: entrevistar-lo com a periodista. Perquè aquesta és la professió que a Mauri, durant un temps estrella de la televisió gràcies a Alcàsser, més li agrada.

Joan M. Oleaque

n o v e t a t s

JUVENIL

L'herència dels càtars
Pep Castellano

Un crim al balneari
Xulio Ricardo Trigo

Flors de plàstic
Vicent Marçà

INFANTIL

La xiqueta del Benicadell
Jordi Raül Verdú

Banyes de bou
Isabel Marín

CULTURA POPULAR

Passeig pels molins de la Safor
Fernando Sendra

EDICIONS DEL BULLENT

c/ La Taronja, 16 • 46210 Picanya • TEL 96 159 08 83 • bullent@retemail.es